

Papír- és kartonhiány

EURÓPAI ÉS VILÁGPIACI HELYZETKÉP

Farkas Péter előadása

Ahhoz, hogy a jelenlegi helyzetet áttekinthessük, egy kicsit menjünk vissza az időben! 2020 februárjában elért bennünket a Covid, és jelentős zavarokat okozott, ami iparágként különbözőképpen alakult. 2020 második negyedévében, a lezárásokat követően, számos iparágban hirtelen visszaesett, lecsökkent a termelés, ezért kevesebb nyersanyagra, energiára és szállítási kapacitásra volt igény, emiatt átmenetileg csökkentek a kapacitások.

A papíripar, elsősorban a csomagolóanyag-gyártó rész ennek az ellentétét élte meg. Otthonról dolgoztunk, az élelmiszerboltból vettük a mélyhűtött pizzát vagy a közeli étteremből rendeltük az ételt, futárszolgálat szállította az online vásárolt termékeinket haza. Ugrásszerűen megnőtt, változott a különböző csomagolóanyagok iránt az igény. A csomagolóiparban ez hirtelen keresletet generált a hulladék papír és a cellulóz iránt. 2020 februárjában akár még fizetni is kellett a begyűjtőnek, áprilisban már 100 euróba került a vegyes hulladékpapír a piacon és a lezárások miatt felborult a begyűjtés. Áruházi és más típusú ipari hulladékpapír kiesett a körforgásból, a lakossági kukába pedig inkább csak hullámdoboz volt. 2020 áprilisában elsősorban a hulladékpapír miatt zajlott le az első +30-40 eurós áremelési hullám.

Ezt követően egy hullámszerű visszarendeződés történt. Sokan továbbra is otthonról dolgoztak és vásárlásaik egy részét online intézték el. Étterembe, szállodába, nyaralni csak korlátozottan lehetett menni, ezért több pénz állt rendelkezésre áruvásárlásra. Emellett a kormányok szerte a világban különböző ösztönző csomagokkal próbálták a gazdaságot támogatni és ezzel erősítették a vásárlói kedvet.

COVID OKOZTA ZAVAROK

2020 negyedik negyedévében ismét többet kellett szállítani és a konténerárak kezdtek emelkedni. Az európai papíripar ebből még ekkor keveset érzékelt. A távol-keleti, főként kínai papír- és kartonexport 2020 nyarán lelassult, leállt, mert a kínai belső kereslet megugrott, a kínai gyárak hirtelen megteltek, és a hazai fogyasztást elégtették ki, a hazai piacon akár 1500 dollárért el tudták adni a kartont, és nem exportáltak, illetve csak nagyon drágán. Miután a kereslet visszaesett és csökkenni kezdtek a karton- és papírárak, éppen ellentétesen elindult a konténerár-növekedés. 2019-ben és előtte „40 CTR”-ért (méretei: 12 × 2,4 × 2,4 m ~ 69 m³) kb. 2000–2500 dollárt kellett fizetni a kínai kikötőtől Európáig. 2020 végén ez már 4000–6000 dollárba került. A Kínából importáló kereskedők ezt az állapotot csak ideiglenesnek tartották, és bíztak benne, hogy hamarosan minden visszarendeződik. Az akkor magasnak tűnő szállítási költségek miatt nem rendeltek Ázsiából, viszont kezdtek átterelni a vásárlásaikat a jelentős szabadkapacitással rendelkező európai (GC) gyárakhoz. Az európai papír- és kartongyártók 2020 év végén inkább borúsna ítélték a 2021-es üzleti kilátásokat, egyúttal rendelkeztek szabad kapacitással is. Ezért könnyen és szívesen fogadtak be új ügyfeleket és megrendeléseket. Az MM 2020 decemberében jelentette be a finnországi Kotka Mills megvásárlását és akkor ott még 130 000 to kihasználatlan kapacitás állt rendelkezésre. 2021 közepére már nem maradt szabad hely és hasonlóan a többi európai GC gyár is megtelt. Azonban 2021-ben a konténer árak folyamatosan nőttek, ez tovább drágította a Kínából importált papír és GC termékek árait. Egy 40”-as konténerért ma 15-20 000 USD-t is kérnek. Míg éveken keresztül 1 tonna

karton elszállítása Kínából kikötőtől kikötőig tonnánként kb. 80–100 USD-ba került, most ez akár 500–600 USD lehet. Ugyan időközben csökkentek a kartonárak Kínában, de a szállítás miatt most akár kétszeresébe is kerülhet a kínai GC karton vagy papír, mint 2020 év elején. A magas ár és bizonytalan szállítás csökkentette az importkedvet.

ENERGIA/KLÍMA

A Covid elején az energia (olaj, gáz, elektromos áram) ára is nagyot esett, mivel az igények csökkentek és a tározók tele voltak. 2021 közepéig a gáz ára viszonylag keveset változott, és csak lassan emelkedett. Előfordult, hogy a stabil alacsony árak és a nem igazán derűlátó kilátások miatt 2020-ban nem mindenki kötött hosszabb távú energiaszerződést, hanem a napi piaci vásárlás mellett döntöttek. Ez is visszaüt ma, és érinti az ipart. Az energiaárak emelkedésének több oka is van:

- ♦ jön a tél – magasabb a fogyasztás;
- ♦ ipari üzemek teljes kapacitással dolgoznak és több energiaigénnyel jelentkeznek;
- ♦ az Északi Áramlat földgázvezetékéről Oroszország és Németország között még viták voltak;
- ♦ sok helyen az energiatározók nem voltak eléggé feltöltve;
- ♦ Németország kiszáll az atomenergiából, de nincs elég helyettesítő alternatíva;
- ♦ Kínában például elrendelték számos gyár ideiglenes leállítását, klímacélokra, energiára hivatkozva, ez szintén kapacitáskiesést okoz a piacon.

Ausztóriában, Németországban 100–130%-kal, Olaszországban 300%-kal, Spanyolországban több mint 400%-kal nőttek a gázárak.

HULLADÉKPAPÍR/CELLULÓZ

A papíriparban a rost, legyen az cellulóz vagy hulladékpapír, a legfontosabb alapanyag, és óriási költségtényező. Hogyan alakult a rostok ára?

A hulladékpapírnál tegyünk egy rövid visszatekintést, mielőtt rátérnénk a jelenre.

- ♦ 2020 elején több ügyfél említette nekem, hogy örülnek, ha elviszik tőlük ingyen a hulladékot, vagy akár még fizetnek is a begyűjtőnek.
- ♦ 2020 márciusában „leállt” a világ, bezártak az ipari üzemek, áruházak, és drasztikusan lecsökkent a hulladékpapír mennyisége, viszont

egy hatalmas kereslet indult meg a csomagolószektorban.

- ♦ 2020. május: már 100–120 euró fölött járt a vegyes hulladékpapír ára.
- ♦ 2020 nyara: rövid időre estek az árak.
- ♦ 2020 szeptembere óta folyamatosan kúszik felfelé, és 180–190 eurónál már történelmi csúcsot döntött.
- ♦ A magas hulladékpapír ár akár magasabb begyűjtést is eredményezhet (lakossági). Az árak ugyan egyelőre tetőztek, de ezen a magas szinten maradnak, mert nagy a kereslet. A vegyes, háztartási hulladékból most jó az ellátás, viszont hiány van a GC karton, illetve fehér papír hulladékból. A digitalizáció itt is érzékelteti hatását. Kevesebb papírt nyomtatnak, kevesebb a hulladék.
- ♦ A megnövekedett Testliner gyártókapacitások, az export Távol-Kelet és Törökország felé tovább gerjeszti az igényt.
- ♦ Emellett jelenleg Kínából is kevesebb áru érkezik. A kínai termékek sokszor kiváló minőségű kartondobozba vannak csomagolva. Ha nem importálunk játékot, elektronikai cikket, akkor kevesebb csomagolóanyagot is dobunk el itthon. Ez akár több millió tonna hulladékpapír-kiesést is okoz, ami hiányzik az európai begyűjtésből.

A cellulóznál nem volt ennyire hektikus a helyzet, de az áremelkedés itt is 60–70%-ot tesz ki egy év alatt, és jelenleg stabilan, magas szinten áll.

Korábban a cellulóz árszínvonala az egész világon viszonylag egységes volt, míg Kínában, főként a gyárleállítások miatt esett, addig Európában nagy a kereslet és az árak magasabbak lettek.

A KERESLET ÁTALAKULÁSA

A világ papír- és cellulózipara az elmúlt évtizedben zsugorodott. A technológiai változások költséghatékonysággal párosulva a papírgyárak és nyomdák csökkenéséhez vezettek. Ez elsősorban a digitális médiákra való áttérés és a papírmentes kommunikáció miatt történik. Az e-commerce előretörése megnövelte a papírmentes reklám iránt is az igényt. A kereslet a nyomdai és irodai papírok, valamint újság- és magazinpapírok iránt folyamatosan csökken, mert a digitalizáció online felületre tereli át ezt az igényt. Mi is pl. min-

den ügyfelünket átállítottunk az elektronikus számlázásra. Nem használunk másolópapírt és borítékot sem.

Két terület viszont évek óta folyamatosan nő: a csomagolóanyag, elsősorban a hullám- és dobozkarton, valamint a higiéniai papír.

A hullámpapír-keresletet a növekvő ipari szükséglet, valamint az e-commerce terjedése segíti.

A higiéniai papír iránti keresletet a társadalmi változások, megváltozott fogyasztói szokások segítik és erre a Covid-időszak csak ráerősített.

A keresletet néhány trend is változtatja. Az egyik és legerősebb a zöldhullám vagy ismertebb nevén a műanyag-helyettesítő projektek.

A zöldhullám már elindult a Covid előtt, sok új design keletkezett már korábban, és vált éretté 2019 folyamán. Az EU idén július 1-jétől nagyon sok, elsősorban egyszer használatos műanyag terméket megtiltott. Ez a csomagolóipart erősen érinti. Számos műanyagkiváltó, -helyettesítő projekt most felgyorsult és sok új projekt van előkészület alatt. Ugyanakkor felvetődik a kérdés, hogy van-e, lesz-e elég alapanyaggyártó kapacitás. Egy tonna műanyag helyettesítéséhez akár 3–5 tonna rostra is szükség lehet.

A Covid óta a faltkartongyártó nyomdánál jelentősen megugrott a kereslet, illetve a kereslet generálja az alapanyaghiányt és a folyamatos áremelés.

A Covidnak köszönhető életstílus-változás a vásárlási szokásokra is kihatott. A kiskereskedelem ugyan magához tért, de átalakulóban van, mert már nem megyünk el mindenért a boltba. A szupermarketek berendezkedtek az online vásárlásra és kiszállításra és ez a kényelem sokaknak tetszik. Az őszhajú generáció is elkezdett masszívan online vásárolni és ez így is marad, egy új hatalmas réteg erősíti az online kereskedelmet.

Mivel az utazási kedv és a lehetőségek is visszaestek, otthonról dolgozunk, ezért a luxus- és duty free cikkek, kozmetikai cikkek iránti kereslet drasztikusan csökkent, de ez csak átmeneti visszaesés, a kereslet ismét emelkedik.

Az otthonra szállított (home delivery) vagy haza vitt (take-away) étel népszerű marad a Covid után is, és növekszik. A „Food to go” tehát, hogy menet közben fogyasztunk, a Covid alatt logikusan csökkent, mert nem járunk már be annyit a munkahelyünkre és a gyorséttermek is

részben zárva voltak, de ez is teljes erővel visszatér, mindkét szegmens dinamikusan nő, gerjeszti a csomagolóanyag-igényt.

KAPACITÁSVÁLTOZÁSOK

Számos papírtípus iránt csökken a kereslet, és az ezeket gyártó gépekre már nincs szükség. A leállításra kerülő papírgépek nagy részét átépítik testliner, fluting vagy higiéniai papír gyártásra.

- ♦ Egy Ausztriában és egy Belgiumban található papírgépet építenek át hulladék alapú Testliner /fluting gépre. Összesen 1 millió tonna kapacitásról beszélünk.
- ♦ Ebben az a jó hír, hogy újabb kapacitások jönnek a piacra, viszont a hátránya, hogy az alapanyagpiacot is átalakítja.
- ♦ Hulladék „termelés” helyett hulladékpapír-igény keletkezik – azok a gépek, amik naponta idézőjelben hulladékpapírt termeltek, ma hulladékpapírt dolgoznak fel, és gerjesztik a keresletet.

GÉPBEZÁRÁSOK

Történt néhány változás a kartongyártók téképén is, a teljesség igénye nélkül.

MM 2021-ben megvette Lengyelországban a kwidzini GC karton- és papír-, valamint Finnországban a Kotka Mills GC gyárat, valamint eladta a baiersbronni és eerbeeki kisebb kapacitású GC gyárait.

Reno de Medici – az elmúlt évek során megvett Spanyolországban kettő GD gyárat (Barcelona Karton, Paprinsa), valamint 2020 végén az Eska szürke- és könyvkötészeti lemez gyártótt. Idén pedig eladta a La Rochet GC gyárat, majd 2021 nyarán maga az RdM csoport többségi tulajdona is egy pénzügyi befektetőcsoporthoz került.

KAPACITÁSOK ÉS A KERESLET ALAKULÁSA

Testliner

Ez a legdinamikusabban növekvő ágazat és a Testliner-kapacitások és -bővítések messze meghaladják a kereslet növekedését.

Kraftliner

Itt vegyük külön Európát és Ázsiát. Jelenleg még a kereslet és a kapacitás egyensúlyban van, de a

tervezett 1,5 millió tonna Kraftliner kapacitásbővítés Európában messze meghaladja a kereslet növekedését. Mindenképpen exportálni kell a fölösleges mennyiséget, ami az árakra is kihatással lesz.

Ázsiában még nincs túlkapacitás, de a Nine Dragon 3,4 millió tonnás terve meredeken emelni fogja a mennyiségeket, és változást okoznak. Az európai, ázsiai és amerikai Kraftliner exportmennyiségek biztos, hogy egymásnak fognak ütközni.

FBF

A GC karton esetében Európában történt kapacitásbővítés 2016 és 2019 között, és további bővítések vannak előkészület alatt. A kapacitás hamosan meghaladja a kereslet növekedését.

Ázsiában még kiegyensúlyozott a helyzet, de a piaci növekedést messze meghaladó kapacitások várhatók a közeljövőben.

A mázolt hulladékbázisú kartonoknál elége kiegyensúlyozott a helyzet egy stagnáló piacon, és a kapacitásbővítéseket felszívja a piac.

2022-RE NE VÁRJUNK SOK VÁLTOZÁST!

2021 februárjában történt az első áremelés a kartonpiacon, elsősorban a hulladék papír miatt. Viszont a költségek olyan gyorsan növekedtek, hogy ezt több áremelési hullám követte. Kb. tíz hónap alatt több mint 50%-kal emelkedtek az árak.

Önök is tapasztalhatják, hogy megszűntek az ártárgyalások, a beszállítók kiközlnek az új árakat,

a nyomdák pedig folyamatosan adják tovább, és emelik %-osan áraikat.

Az energiafelár egy, az utóbbi hetekben kialakult jelenség, 50–100 euró között van. Aki nem tudja érvényesíteni, akár le is állhat, mert olcsóbb állni, mint veszteséggel eladni.

A rendelésállomány magas és az átfutási idők hosszúak. A gyárak a legtöbb esetben már csak allokációs rendszerrel tudják kiszolgálni ügyfeleiket. A jelenlegi helyzetben az európai kapacitások szűkösek, az import pedig kiszámíthatatlan, és egyelőre drága.

A finanszírozás is egy fontos téma, mivel a kereslet és az árak is megnövekedtek. A hitelkeretek automatikusan szűkösebbé válnak és keretbővítés nem mindig lehetséges.

ÚTRAVALÓKÉNT HÁROM ÜZENET

Az árszínvonal mindenütt olyan mértékben megemelkedett, hogy jóval magasabb árakhoz, árszínvonalhoz kell hozzászoknunk és azzal kell kalkulálnunk.

Most egy olyan időszakban vagyunk, amikor szinte ellenállás nélkül lehet és kell az összes költségnövekedést érvényesíteni. Minden megemelkedett, nem lehet már kigazdálkodni, lenyelni az emeléseket.

Jönnek új kapacitások, bár több időbe telik, de az ipar ki tudja szolgálni a megnövekedett igényeket.

TISZTELT PARTNEREK ÉS VERSENYTÁRSÁK, KEDVES KOLLÉGÁK!

Mély megrendüléssel tudatjuk, hogy Vértés Gábor, a Pauker Nyomda alapító tulajdonosa 2021. december 2-án örökre lehunyta a szemét. Rendkívüli sikerei megkérdőjelezhetetlenek, a szellemisége pedig példaértékű. Igazi közösségteremtő személyiség volt, hiánya már most mindannyiunk számára leírhatatlan.

A Pauker Nyomda Csapata

